

ODMEV TIŠINE

Kovane skulpture br. Janeza Hollensteina
odmevajo odrešenjska sporočila
iz samote pletrske kartuzije

OLD FASHION

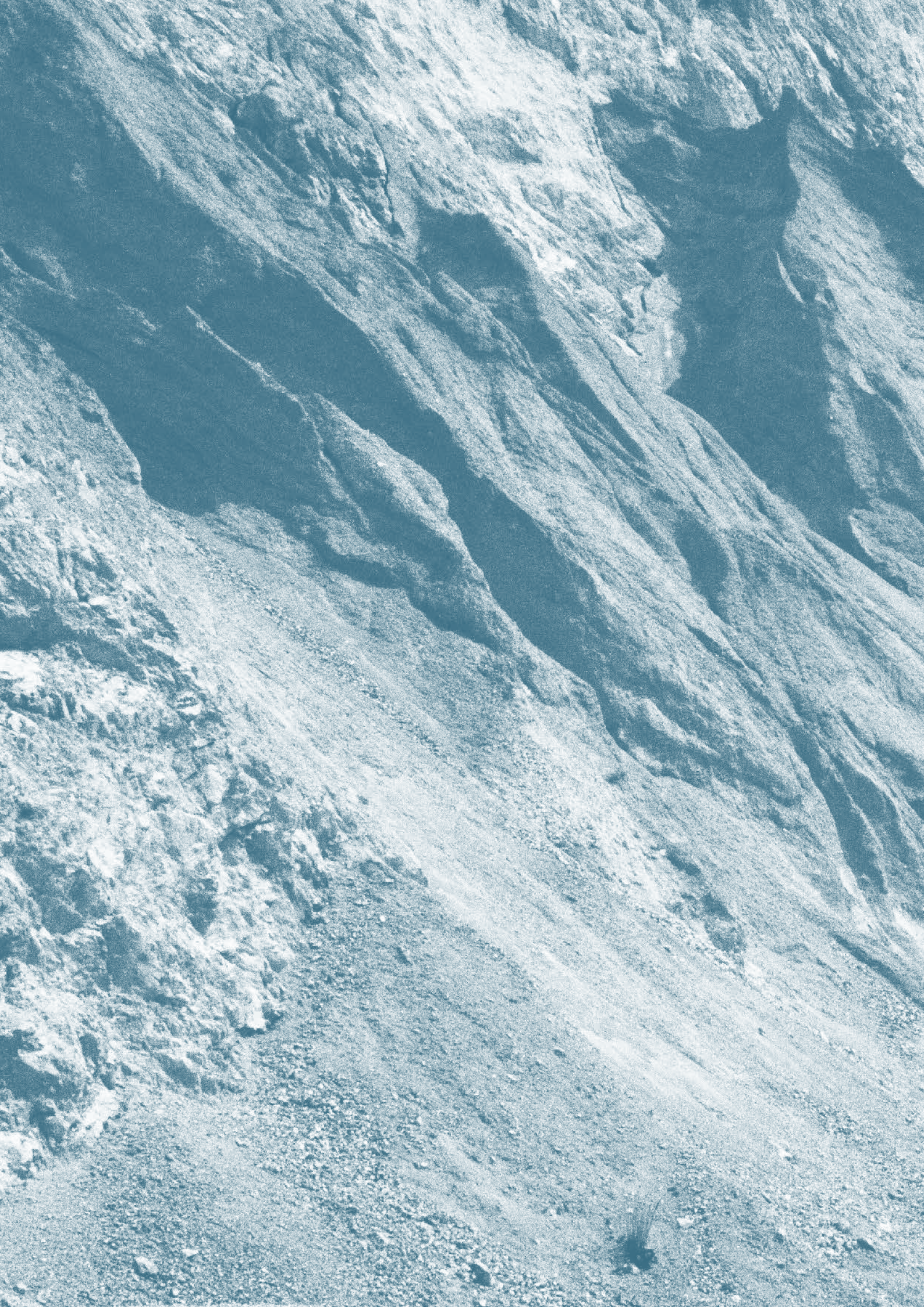
k o v a n e s k u l p t u r e

ODMEV TIŠINE

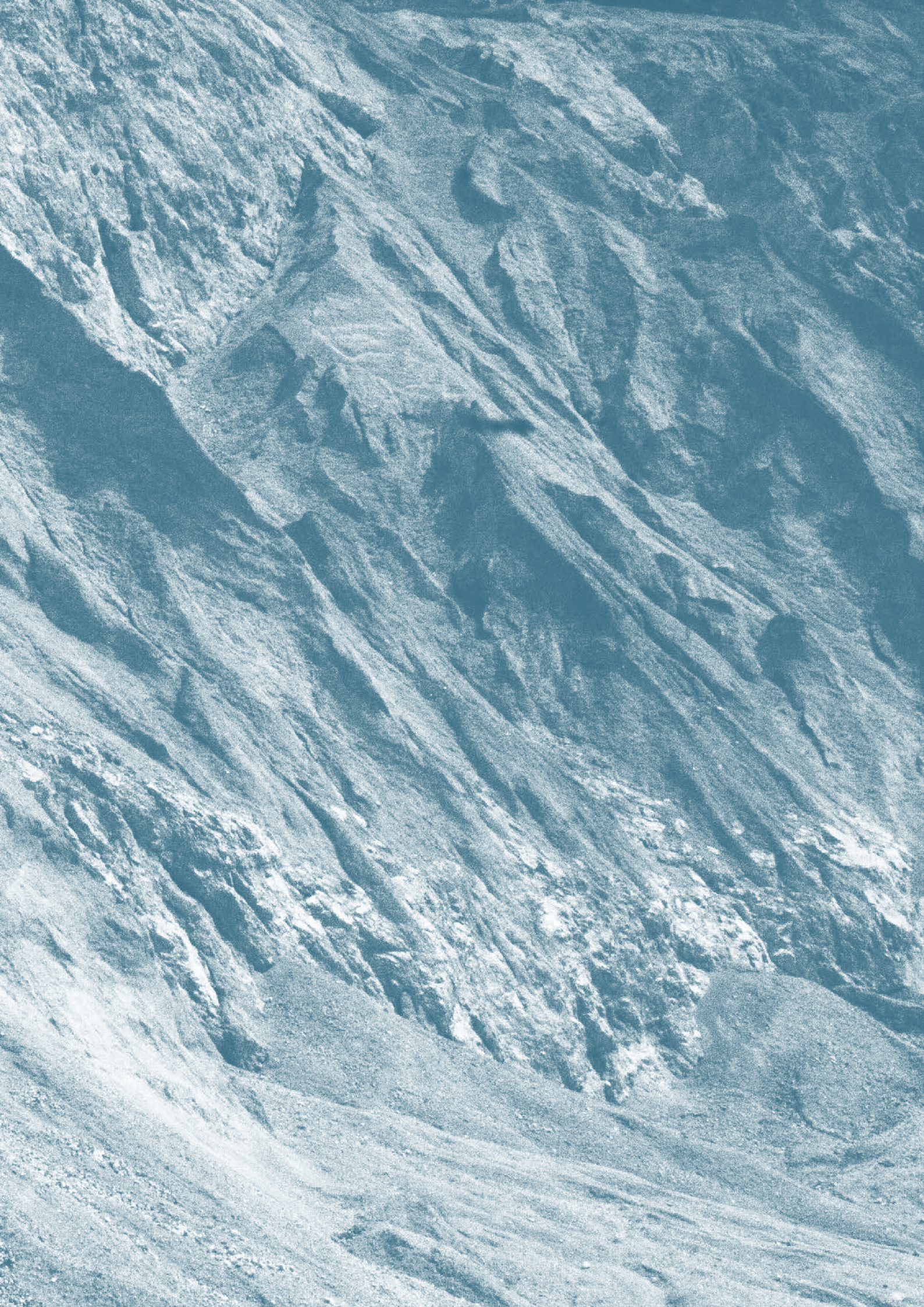
VZPENJANJE VSTAJENJE RAZSVETLJENJE

dr. Janez Holčič

COR AD COR LOQUITUR
IN MEMORIAM prior Janez Drolc

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

730(497.4):929Hollenstein J.
7:27-523.6(497.4)

HOLLENSTEIN, Janez

Odmev tišine : vzpenjanje, vstajenje, razsvetljenje
: kovane skulpture br. Janeza Hollensteina odmevajo
odrešenjska sporočila iz samote pletrske kartuzije : razstava
/ besedila Janez Hollenstein ... [et al.] ; [prevod v angleščino
Jason Blake, Nada-Marija Grošelj (poezija) ; terenska
fotografija Zvone Pelko, studijska fotografija Blaž Jamšek]. -
[Ljubljana] : Kulturno društvo Zgovorna tišina, 2018

ISBN 978-961-288-271-6

293649920

k o v a n e s k u l p t u r e

ODMEV TIŠINE

VZPENJANJE VSTAJENJE RAZSVETLJENJE

bc. Janez Holčič

ODMEV TIŠINE

v s e b i n a

ORA et LABORA

5–16
stran

PREPLET LINIJ V ZANKO ODREŠENJA

17–18
stran

VZPENJANJE

19–50
stran

VSTAJENJE

51–68
stran

RAZSVETLJENJE

69–90
stran

V SRČNEM OGNJU ROJENE OBLIKE
ZMAGOVITEGA ŽIVLJENJA

91–98
stran

BOŽJI VRTNAR

99–106
stran

Nič naj nima prednosti pred Božjo službo. (PK 53.1)
Ko si torej menih nenehno prizadeva biti združen z Gospodom,
uresničuje v sebi to, kar naznčuje celotno bogoslužje. (PK 41.4)

br. Janez Hollenstein

ORA et LABORA¹

Zaradi različnih oblik hoje za Kristusom so nastale in še nastajajo različne oblike krščanske duhovnosti. Ena izmed njih je meniška duhovnost in k njenemu izročilu sodi tudi kartuzijanska. K bistvu meniške duhovnosti sodi pravo

ravnotežje med tremi prvinami. Te so: liturgija, lectio divina (duhovno branje Svetega pisma s prehodom v notranjo molitev in meditacijo) in delo. Prva izmed njih, liturgija, daje ritem menihovemu življenju. Te prvinske vrednote menihi razvijajo bodisi v skupinah (življenje v samostanskih občestvih) bodisi posamično (kot puščavniki ali anahoreti). Kartuzijanska posebnost je povezava obeh oblik življenja: smo občestvo puščavnikov – s poudarkom na puščavništvu.

Tak je institucionalni okvir, v katerem živi kartuzijan. To je okostje, ki ga mora vsakdo sam in docela svobodno obdati z »mesom«. Naša Pravila, zvesta življenjskemu slogu sv. Bruna in prvih kartuzijanov, zelo nedvoumno postavljajo na prvo mesto meniško duhovnost krščanskega Vzhoda, čeprav v preobleki, ki sta ji jo dala Kasijan in Benedikt. Ta usmerjenost pa ne izključuje drugih duhovnih tokov, kolikor jih je mogoče združiti z danim okvirom. Vsakdo mora torej sam uhoditi pot, ki bo sinteza med njegovim osebnim poklicem in dano strukturo. Velika duhovna svoboda, ki ji botruje puščavniško življenje, sodi k jedru kartuzijanske duhovnosti. Njena oprijemljiva posledica je, da lahko v kartuziji živijo v občestvu ljudje, ki se zelo razlikujejo po izvoru, vzgoji in zanimanjih. To bo tudi razlog, zakaj se naš red nikoli ni istovetil z duhovnostjo katerega izmed svojih uglednih članov.

¹ Pričujoči odlomki so vzeti iz besedila, ki ga je avtor objavil v knjigi J. Hollenstein, T. Lauko, ZGOVORNA TIŠINA, Kartuzija Pleterje 1986.

Samostan, ki želi biti Cerkev v malem, mora biti občestvo pravih častilcev Boga brez vsakega drugega interesa. Liturgija gradi občestvo, Cerkev, in je najvišja oblika takega čaščenja, ker ponavzočuje velikonočno skrivnost. Naša Pravila pravijo: »Kadar slavimo bogoslužje v koru ali kadar molimo opravilo v celoti, tedaj vre iz naših ust molitev vesoljne Cerkve. Kristusova molitev je namreč ena in ta se v sveti liturgiji v celoti prelija v vse ude njegovega telesa. Pri menihih puščavnikih pa bogoslužna dejanja na prav poseben način razodevajo značaj Cerkve, v kateri je človeško naravnano k Božjemu in se mu podreja; vidno je usmerjeno k nevidnemu, dejavnost pa h kontemplaciji.« Puščavska izkušnja je aktualna za vsakogar, ki veruje: »Kdor zadene ob dno svoje osebe, ta naj bo pripravljen na srečanje s svojo slabotnostjo in ranljivostjo, nemočjo in omejenostjo. Tu se utegne začeti puščava kot življenjska oblika, saj se v tej izkušnji skriva jedro puščavništva: Bog odkrije v človeku tisto stično točko, na kateri želi ustvarjalno delovati. Srce je treba pretrgati, da bi mogla vanj vdreti milost (Ps 51, 19). Ta vdor pa zahteva predhodni zlom lastnega jaza, boleči začetek nečesa novega. V prisposodbi bi dejali, da se s tem razbijejo merila ,zidanih mest' in ,obdelane zemlje', kajti poslej človek ni več zmožen z načrtovanjem in preračunavanjem še kaj spraviti pod svoje gospostvo. Eremitska duhovnost je zato nekakšna ,duhovnost na ničli'; skozi njo se spušča verujoči v skrajno izničenje, v katero je šel pred njim Kristus.«*

*M. Niggemeyer, Wüste — Landschaft und Lebensform.

V hvalo Božje slave je Kristus, Očetova Beseda, že v davnih časih po Svetem Duhu izbral ljudi, da bi jih napotil v samoto in jih tako z intimno ljubeznijo zbral okrog sebe. (PK 1.1)

Naše življenje razodeva, da so nebeške dobrine prisotne že na tem svetu, vnaprej naznanja vstajenje in na neki način že uresničuje prenovljenje sveta. (PK 34.3)

Bogoslužje v skriti celici je v skladu s samotarskim življenjem, ki je v bistvu svoboda duše, in se zato kar najlepše ujema z nagnjenji srca, četudi je vedno dejanje našega skupnega življenja. (PK 21.7)

Če zasledujemo zgodovino menišтва, zlasti našega reda, vedno znova naletimo na napetosti v zvezi z delom, posebno ročnim. Naš red še danes nima neke zadovoljive rešitve vprašanja, vsaj kar zadeva delo meniha v celici, in to kljub dobrim osnutkom, ki jih vsebujejo prenovljena Pravila. Odkod napetosti? Menih je bil in je še vedno v precepu med delom kot odtujitvijo in poduhovljenostjo kot begom iz trdega boja za kruh. To sta skušnjavi, katerim so se v zgodovini vdajali posamezniki in cele skupine. Veliki očetje menišтва – Pahomij, Bazilij, Kasijan, Benedikt pa prenovitelji v 11. stol. – si niso toliko prizadevali počlovečiti delo, saj to proti koncu starega in v začetku novega veka, ki nista poznala dela na tekočem traku, še ni bilo vprašanje. Pač pa so želeli poduhoviti delo kot religiozno dejanje in ga po tej poti počlovečiti. Menih ne išče najprej uresničevanja samega sebe z ustvarjalnostjo in tudi ne duševnega ravnovesja, čeprav je že Kasijan uvidel to možnost in celo potrebo pri samotarju, pač pa neko obliko molitve. Delo je postalo integralni del menihovega molitvenega življenja. Tako gledanje ne jemlje delu neposrednega, praktičnega pomena – zaslužek, družbeni pomen za uravnavo življenje v občestvu –, marveč ga vzdava v kontemplativno življenje meniha in samostanske skupnosti ter ga tako rešuje pred zaslužkarstvom. Menihi s tem ne bodo rešili današnjih problemov v zvezi z delom, pač pa skušajo živeti po nekem vzorcu, s katerim uveljavljajo načelo: molitev naj uravnava delo, ki bodi vseskozi osebno in s tem človeško. Naša Pravila vztrajno zahtevajo, da menihi zaradi dela ne smejo izgubiti notranje in zunanje svobode. Toda isto zahtevo postavljajo stara meniška pravila v zvezi z molitvijo; tudi pri njej očitno lahko pride do hlantanja za učinkom.

Prijateljska povezanost z Bogom pa srca ne utesnjuje. Nasprotno, širi ga in usposablja, da v Bogu prijazno sprejema skrbi in tegobe sveta ter važne zadeve Cerkve. (PK 6.6)

13

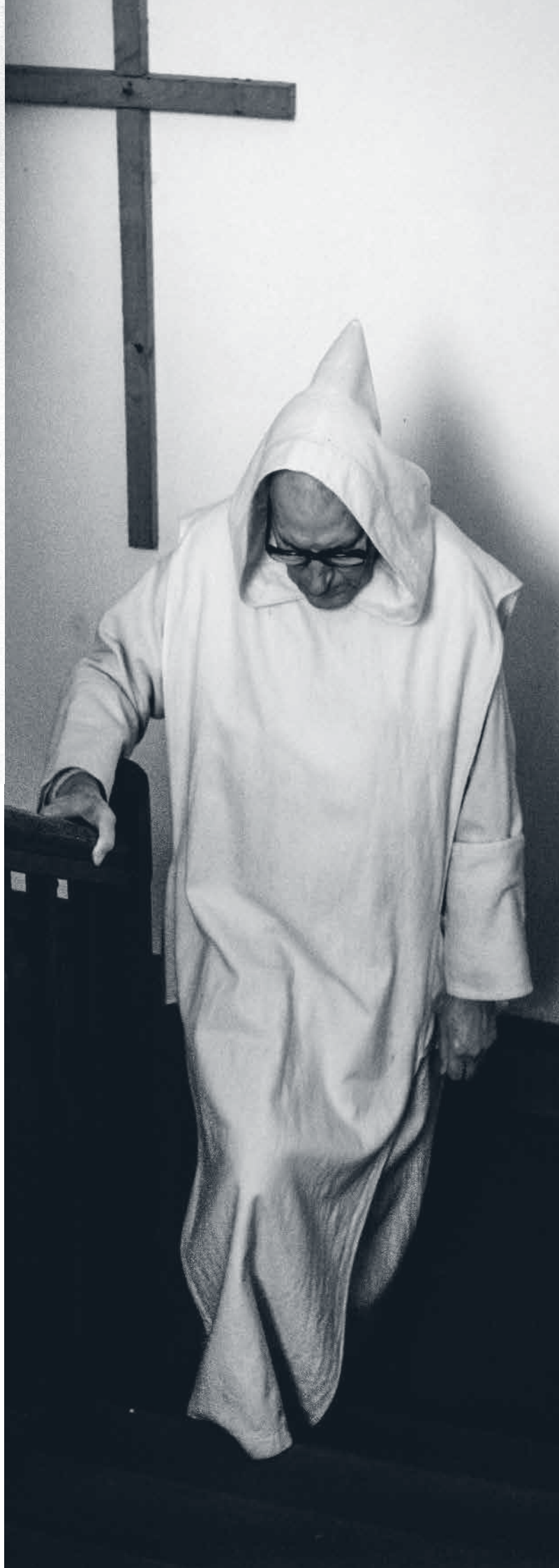
Zatorej darujmo v hvalo Bogu – s tem posebnim namenom je bil ustanovljen samotarski kartuzijanski red – neprestano čiščenje, kadar spokojno bivamo v celici in kadar se trudimo z delom. (PK 34.5)

Meniška pravila vedno znova svarijo pred brezdeljem kot »podcenjevanjem« lastnih moči, ki vodi v oslabelelost in otrplost, tako da menih navsezadnje ni zmožen niti poštene molitve. Naš odnos do Boga in prav tako odnos do družbe potrebujeta notranje napetosti, ki jo porajata molitev in delo. Bližnja sorodnika brezdelja sta diletantizem in raztresenost kot umik iz stvarnosti v lastni domišljijski svet, beg v »čisto duhovnost« ali tudi v delo za sočloveka: vse to so skušnjave in zablode, s katerimi se moramo menihi spet in spet srečevati in ki nas utegnejo zavesti v duševno izčrpanost. Nasprotno pa sta utrujenost in počitek po napornem delu nujna tečaja, da si ohranimo notranjo prožnost, povrhu pa še priložnost za srečanje z Bogom, ko okušamo lastne meje. Kadar delo preobremeni človeka, recimo da mora preveč opraviti v prekratnem času ali da je delo enolično, prisiljeno, tedaj postane stres. Če je delo pretkano z molitvijo, te nevarnosti po našem prepričanju ni. Ko delaš v duhu molitve, zaupaš v Boga in sam sebi nisi tako pomemben. Zaupanje v Boga te razbremeni in vodi v sproščenost, ki pa ni neodgovornost. Motivi postanejo jasnejši: meniško delo je služenje, ne pa uveljavljanje samega sebe. Naša Pravila izrecno opozarjajo pred lakomnostjo (danes bi rekli karizmom). V meniški tradiciji je delo, zlasti ročno, neka oblika ponižnosti, s katero sprejemamo meje dela in svojih delovnih zmožnosti. Na vprašanje skupnega dela, ukazovanja in pokorščine gledajo Pravila navsezadnje z religioznega stališča.

V kartuziji mora biti delo kraj za duhovno življenje. Pravila utemeljujejo to stališče praktično in teološko z dvema stavkoma: »Bratje se v odrejenem času ukvarjajo z delom. S tem koristijo samostanu v njegovih materialnih potrebah, obenem pa s svojim trudom skupno z Jezusom, tesarjevim sinom, usmerjajo vesoljno stvarstvo v hvalnico Božji slavi ter povečujejo Očeta s tem, da celega človeka pridružujejo Kristusovemu odrešenjskemu delu. (...) Po starodavnem meniškem izročilu je takšno delo močna opora pri vajah v krepostih na poti k popolni ljubezni.« Delo je tako tesno povezano z duhom bogoslužja: »Zatorej darujmo v hvalo Bogu – s tem posebnim namenom je bil ustanovljen samotarski kartuzijanski red – ne prestando čaščenje, kadar spokojno bivamo v celici in kadar se trudimo z delom. Tako bomo, posvečeni v resnici, pravi častilci, kakršne hoče imeti Oče.«

Bog nas je povedel v samoto, da bi nam govoril na srce. Naj bo torej naše srce živ oltar, s katerega neprestano kipi neskajljena molitev h Gospodu; in ona naj prežema vsa naša dejanja. (PK4.11)

Tukaj si skušajo pridobiti tisto oko, katerega jasni pogled z ljubeznijo rani Ženina; oko, ki je – čisto in bistro – zagledano v Boga. (Sv. Bruno, Pismo Raulu, 6)

S svojim delom človek navadno vzdržuje svoje življenje in življenje svojih domačih, se povezuje s svojimi brati in jim služi; izvrševati more resnično ljubezen in sodelovati pri spopolnjevanju Božjega stvarstva. (CS 67.2)

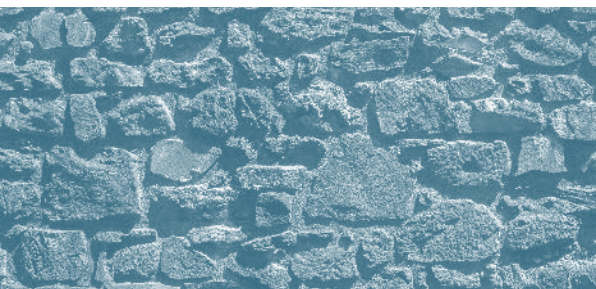

ODMEV TIŠINE

Zvone Pelko

PREPLET LINIJ V ZANKO ODREŠENJA

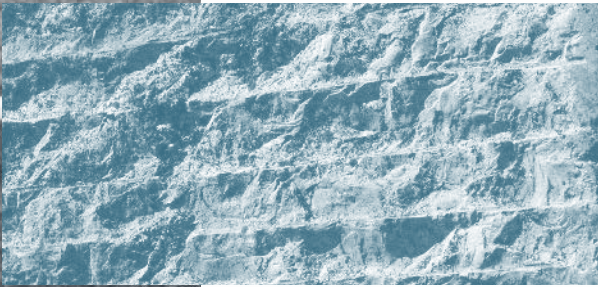
Naslov ODMEV TIŠINE izhaja iz predigre razodetja: Bog pride samo v dušo, kateri vlada Tišina. Za meniha je to velik proces.

Svetopisemska Beseda ureja in usmerja kartuzijanovo meniško življenje (5Mz6, 4sl.). Liturgiji in petju

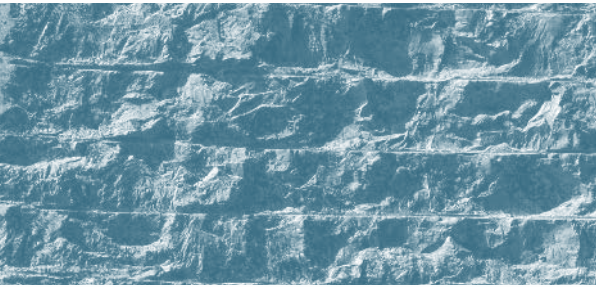
psalmov v cerkvi sledi v samotni celici počitek, tiha molitev, branje, premišljevanje ter ročno delo v božji čuječnosti. Moč ognja, nakovala in kladiva v rokah br. Janeza Hollensteina s svobodo uma v čistem srcu prekuje odvrženo železje v usločene linije z zanko vsega zemeljskega proti krogu univerzuma.

Pri vsebinski razvrstitvi skulptur smo zaznali hoteno nepoimenovanje, da si gledalec sam ustvari simbolne vsebine in jih podoživi. VZPENJANJE začjenja pritlehno življenje kač, ki se z ovijalkami in plesalci vzpenjajo iz zemeljskega dna. Kvantni preskok v novo življenje odseva skupina VSTAJENJE z velikonočnimi podobami Križanega. Oltarni svečniki in roke čaščenja zaključujejo pasijonsko verigo v RAZSVETLJENJE, v hvalnico stvarstva z odrešenjskimi sporočili angela na kamnu. V imenu BOŽJI VRTNAR odmevajo postavitve v naravno in urbano okolje.

Kovane skulpture ležijo na kamnih z obeh strani Gorjancev, ki s srebrno patino določajo čas in prostor našega zemeljskega bivanja. Telo omahne, izklesan zapis v kamen in železje ostaja kot silna moč spomina v podobah vsega tistega, kar ni moglo biti razsvetljeno v odmevu Tišine.

VZPENJANJE

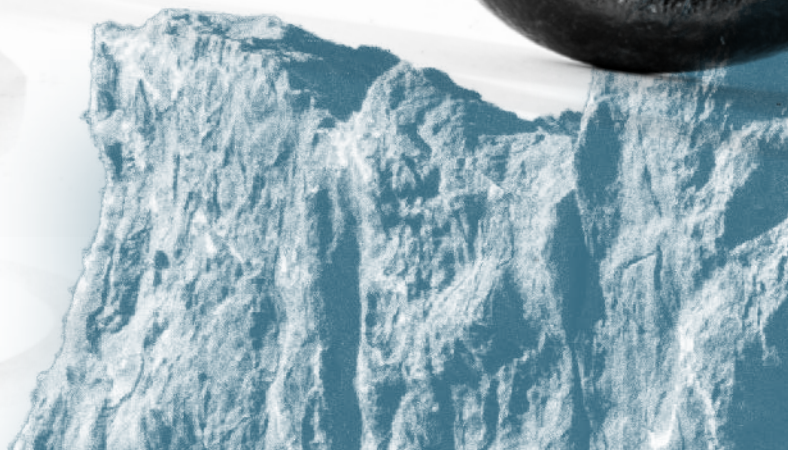
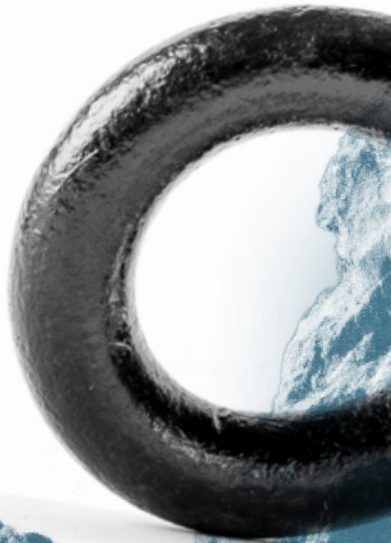

Ognjena vzmet duha
se sproža v lokih serpentin
k večni luči neba.
Rast trav in zemskih bitij ples
se vzpenja kvišku iz globin
v zagon nebes.

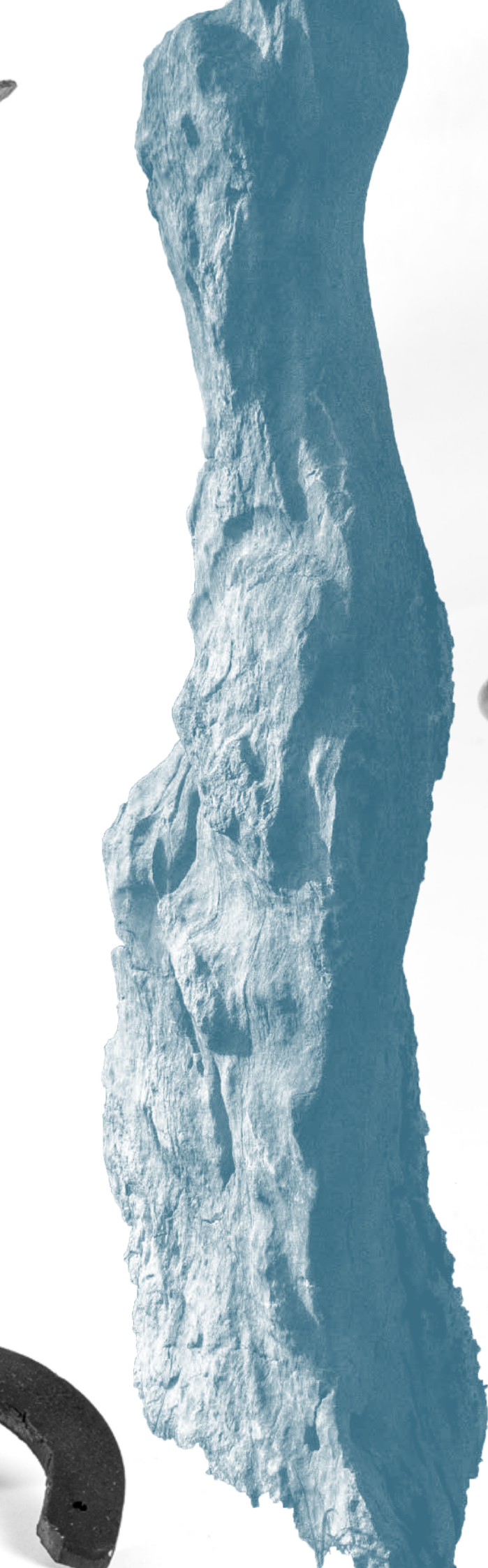

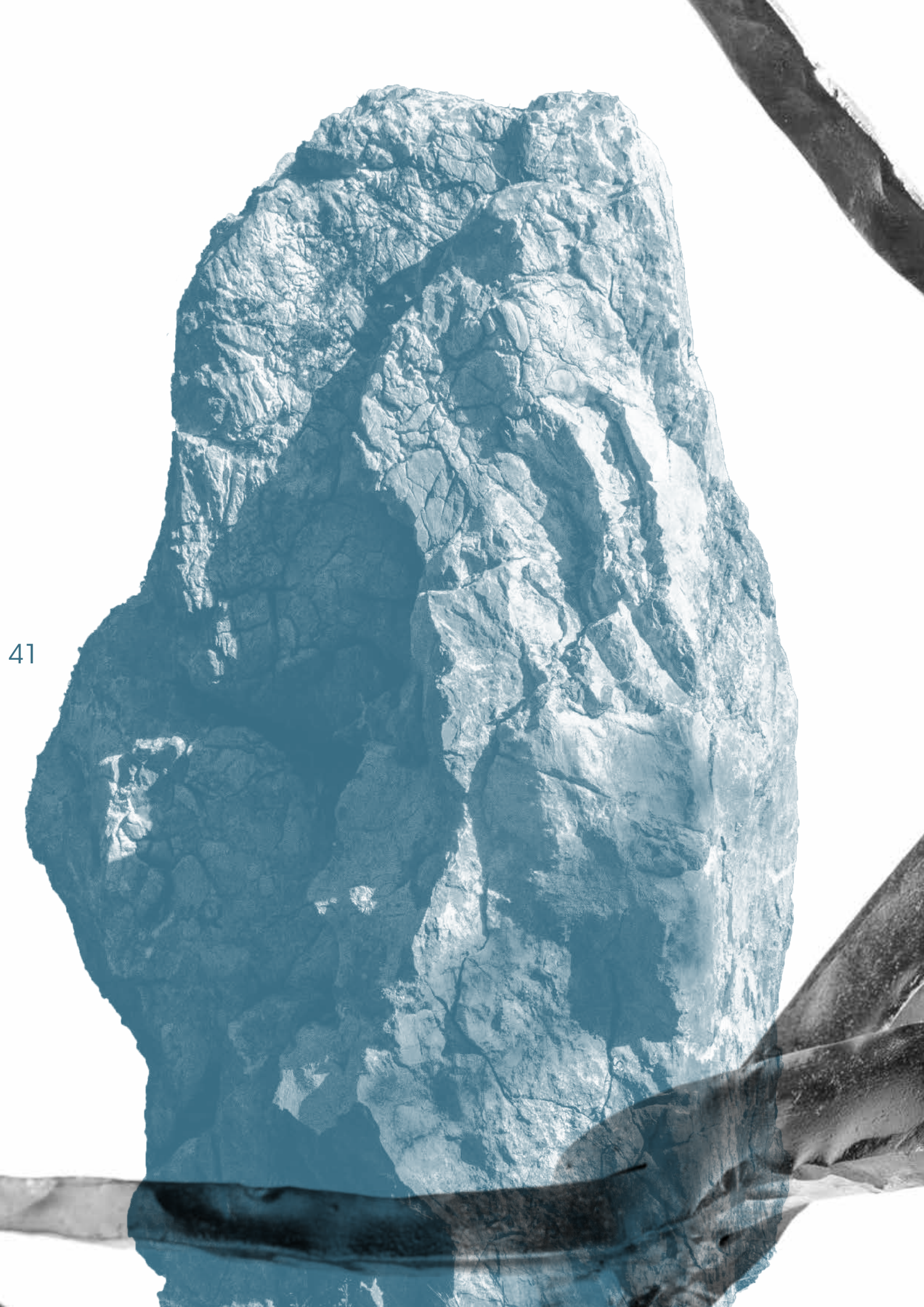

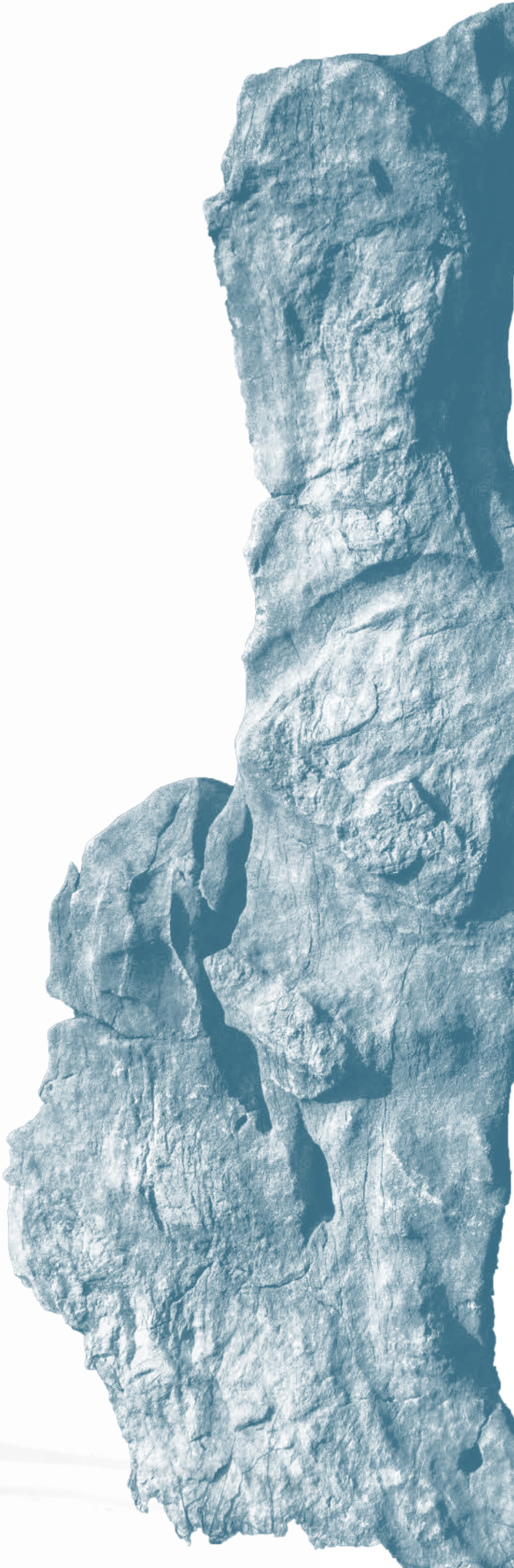

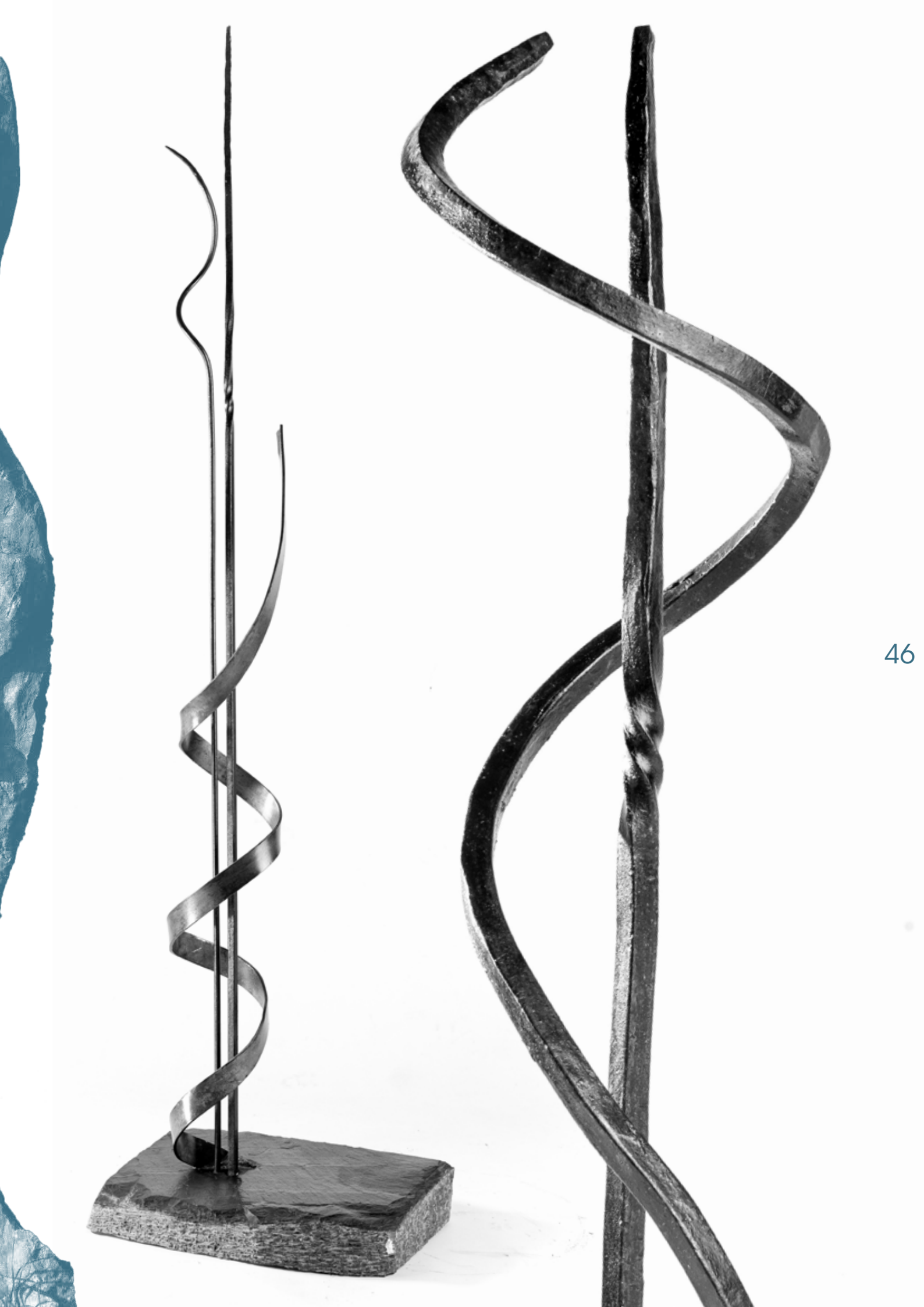

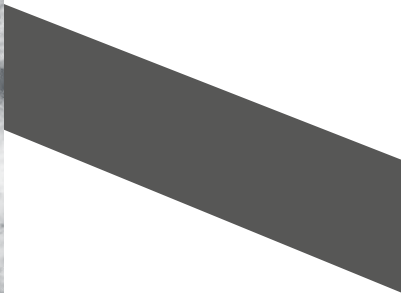
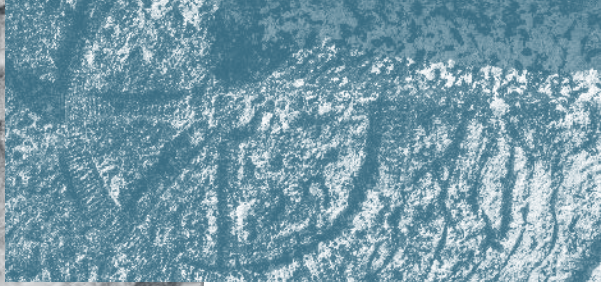

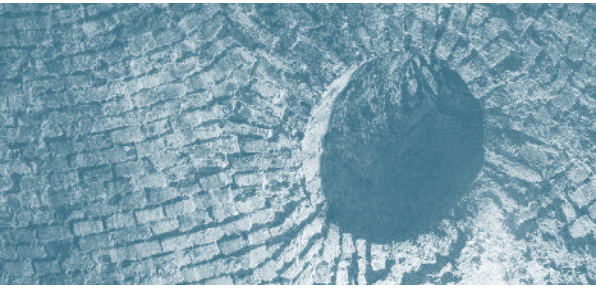

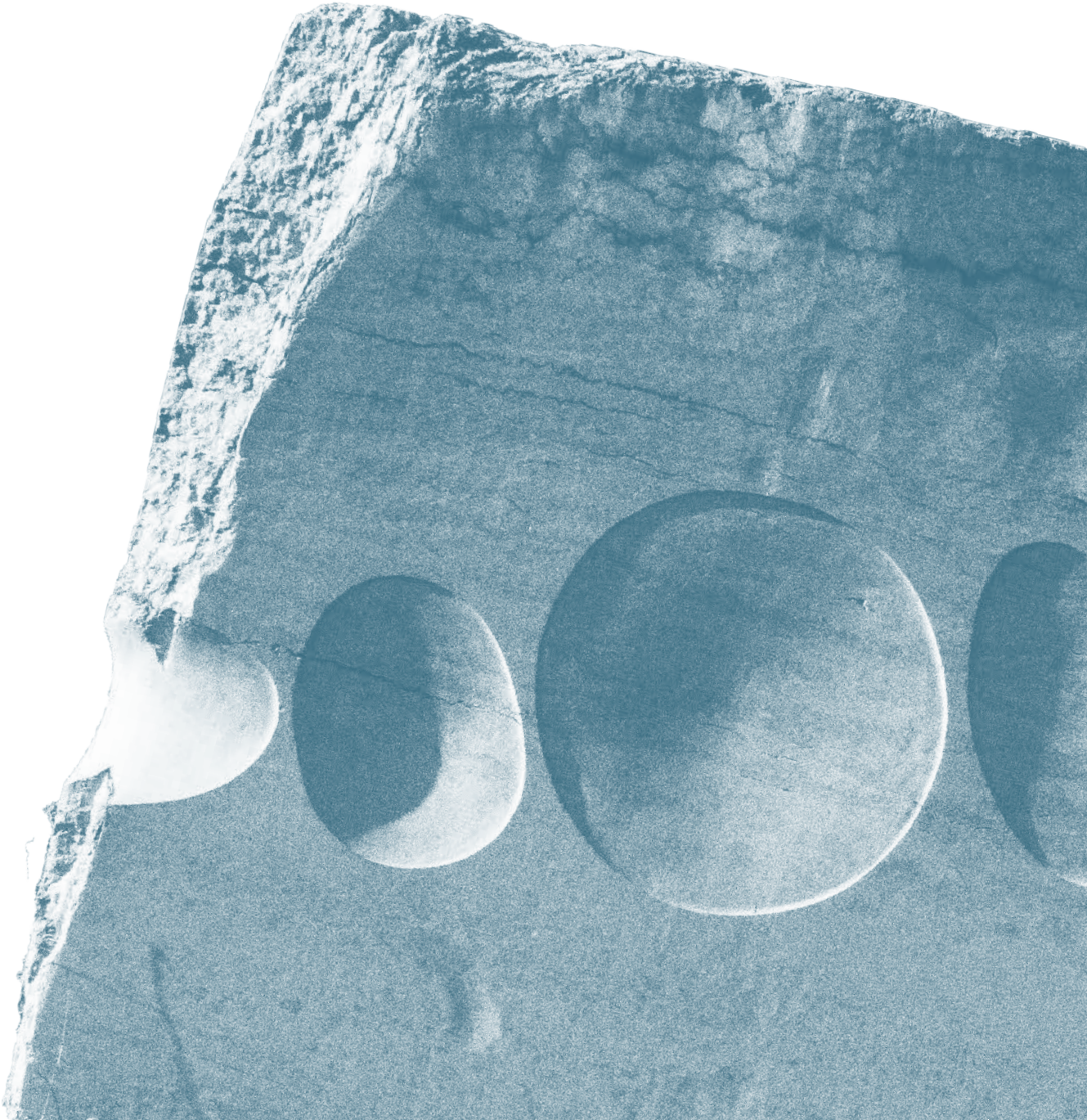

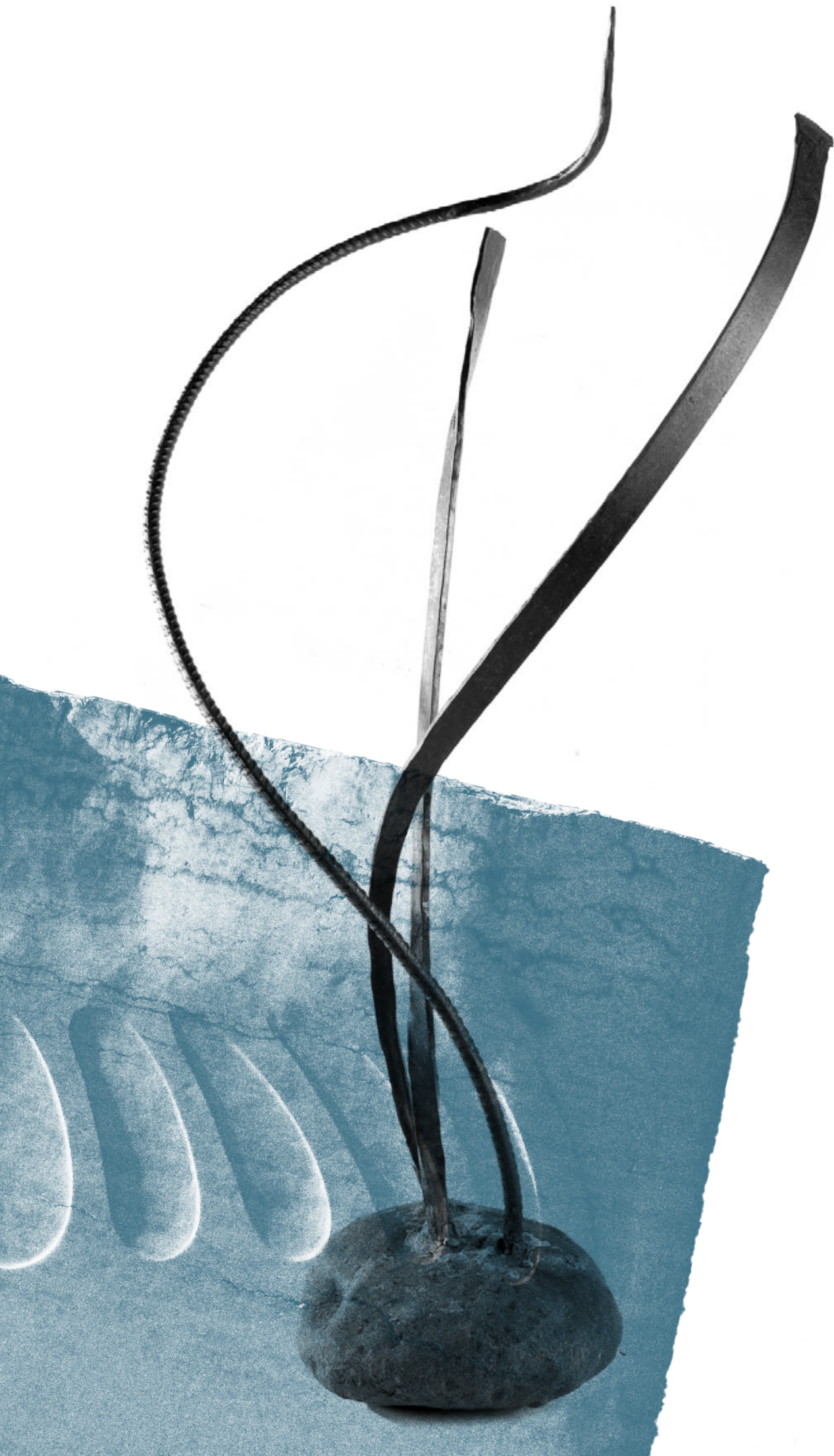
VSTAJENJE

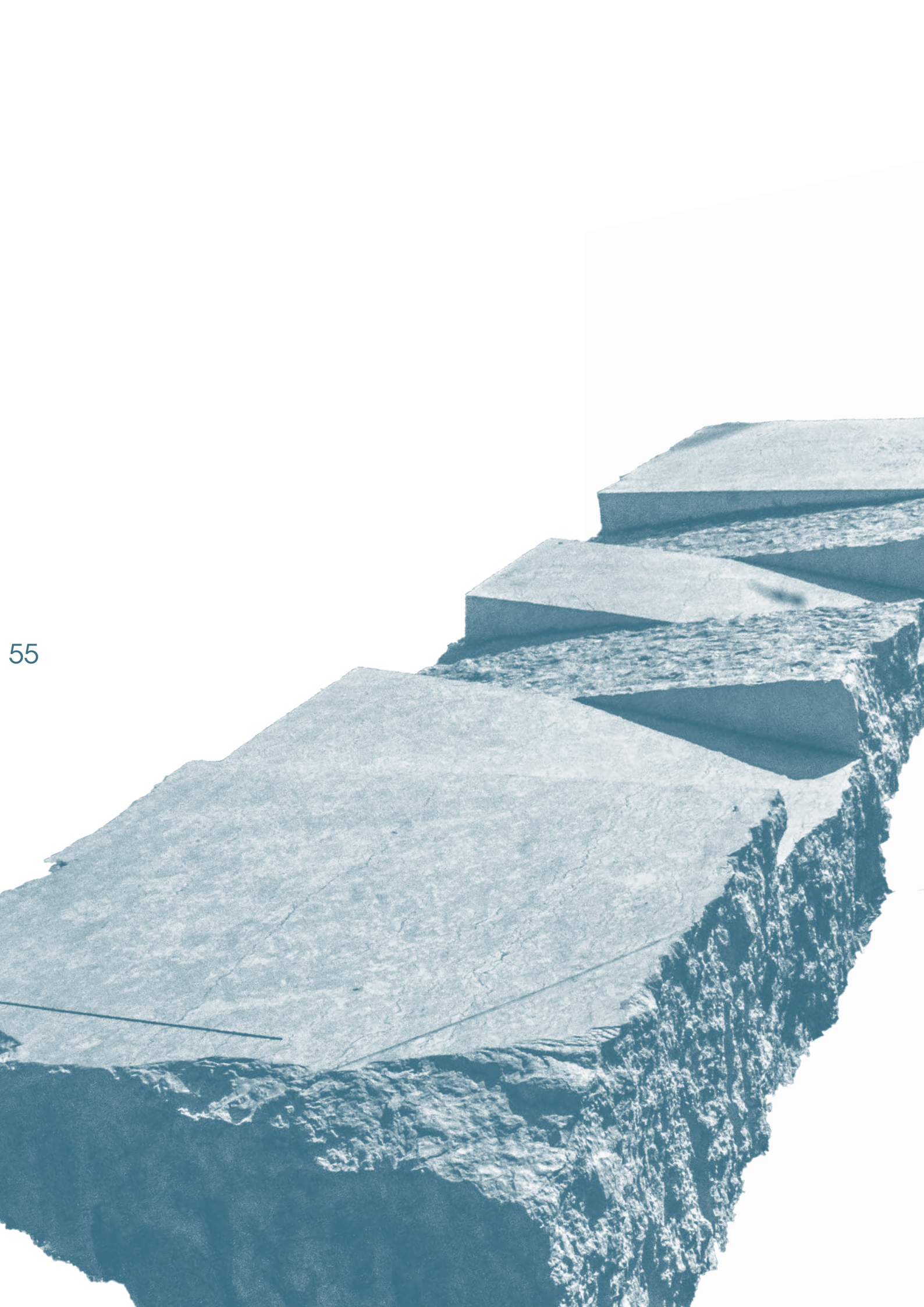

Človek razprostrtih rok
je vstal in stopil v večni krog:
v ognjeno kolo,
ki oživlja večno nebo
in ga poganja neskončni Bog.

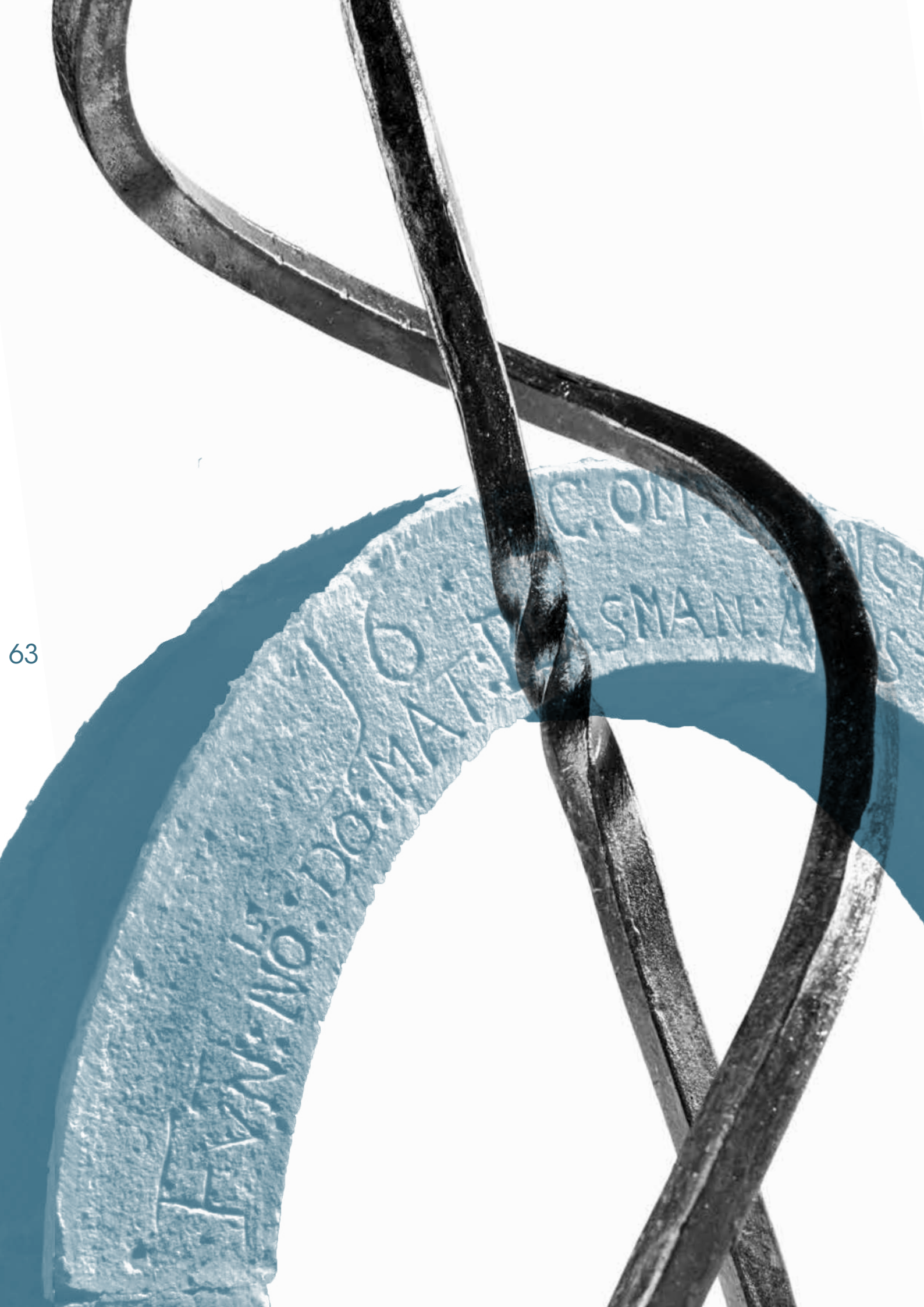

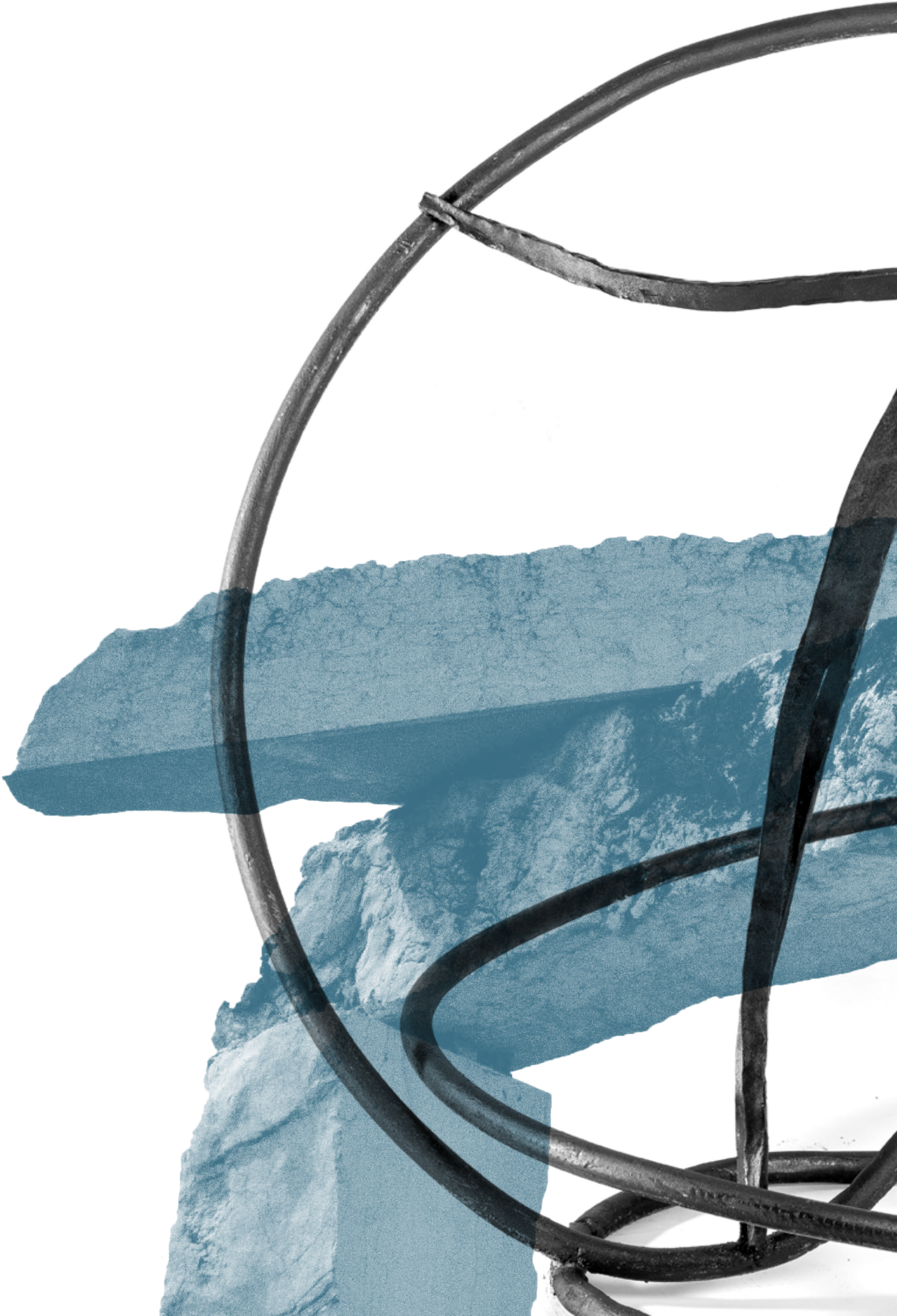

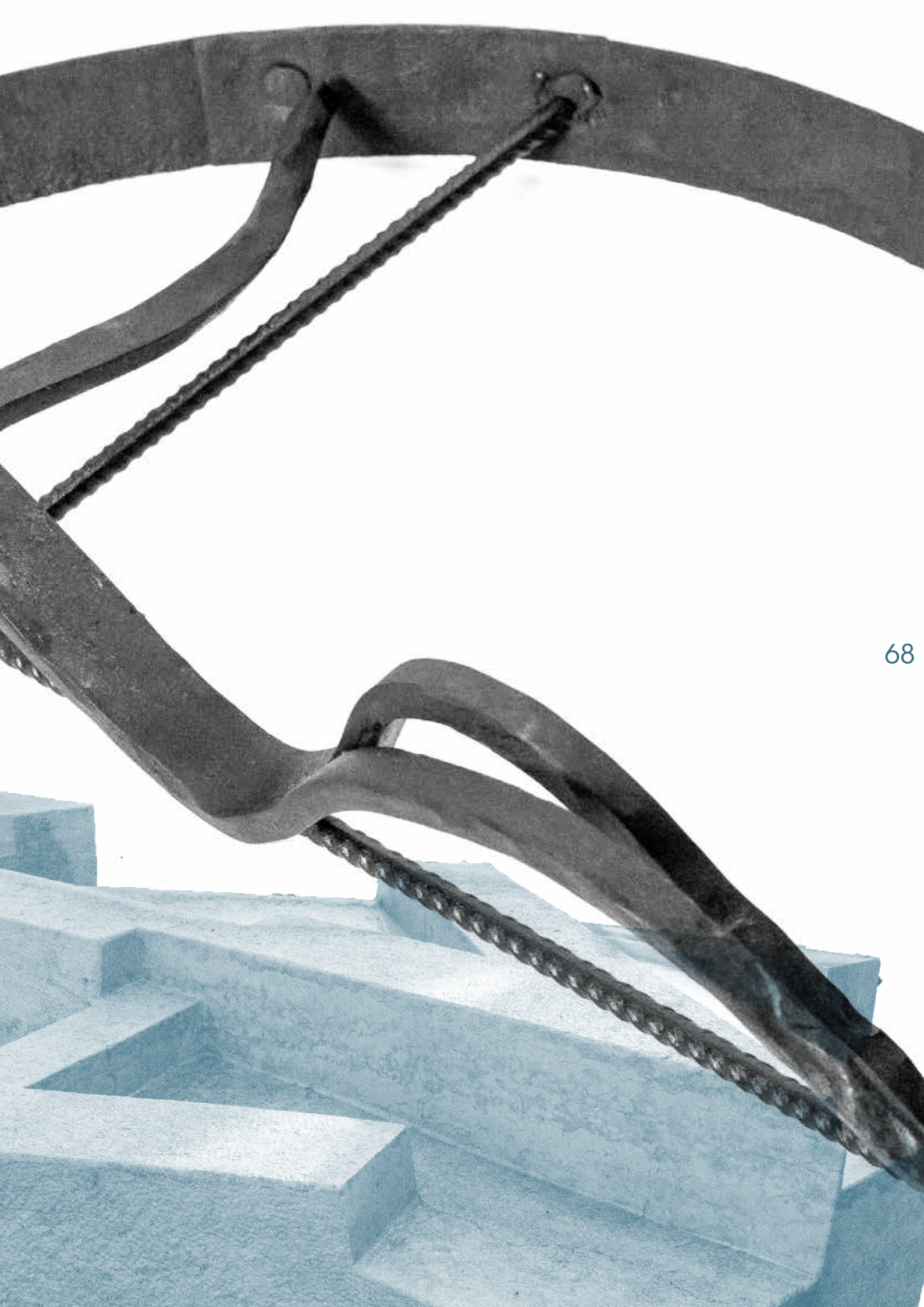

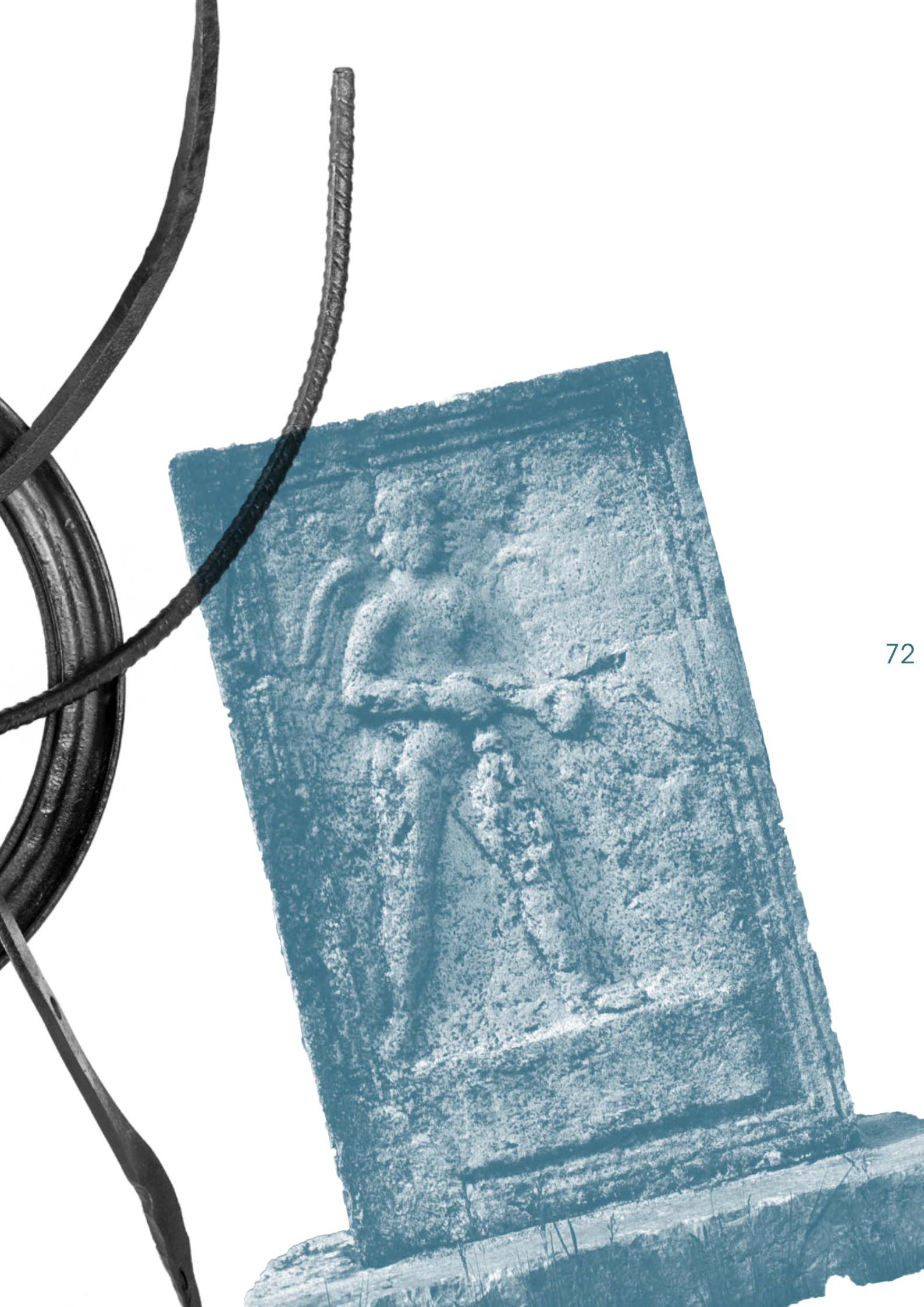
RAZSVETLJENJE

Razprte roke zro v ogenj dotika.
Duh s križa dviga se v življenje
in se na dlani svečnika svetlika.
Ko kvišku šviga,
večno luč prižiga
in z njo prinaša razsvetljenje.

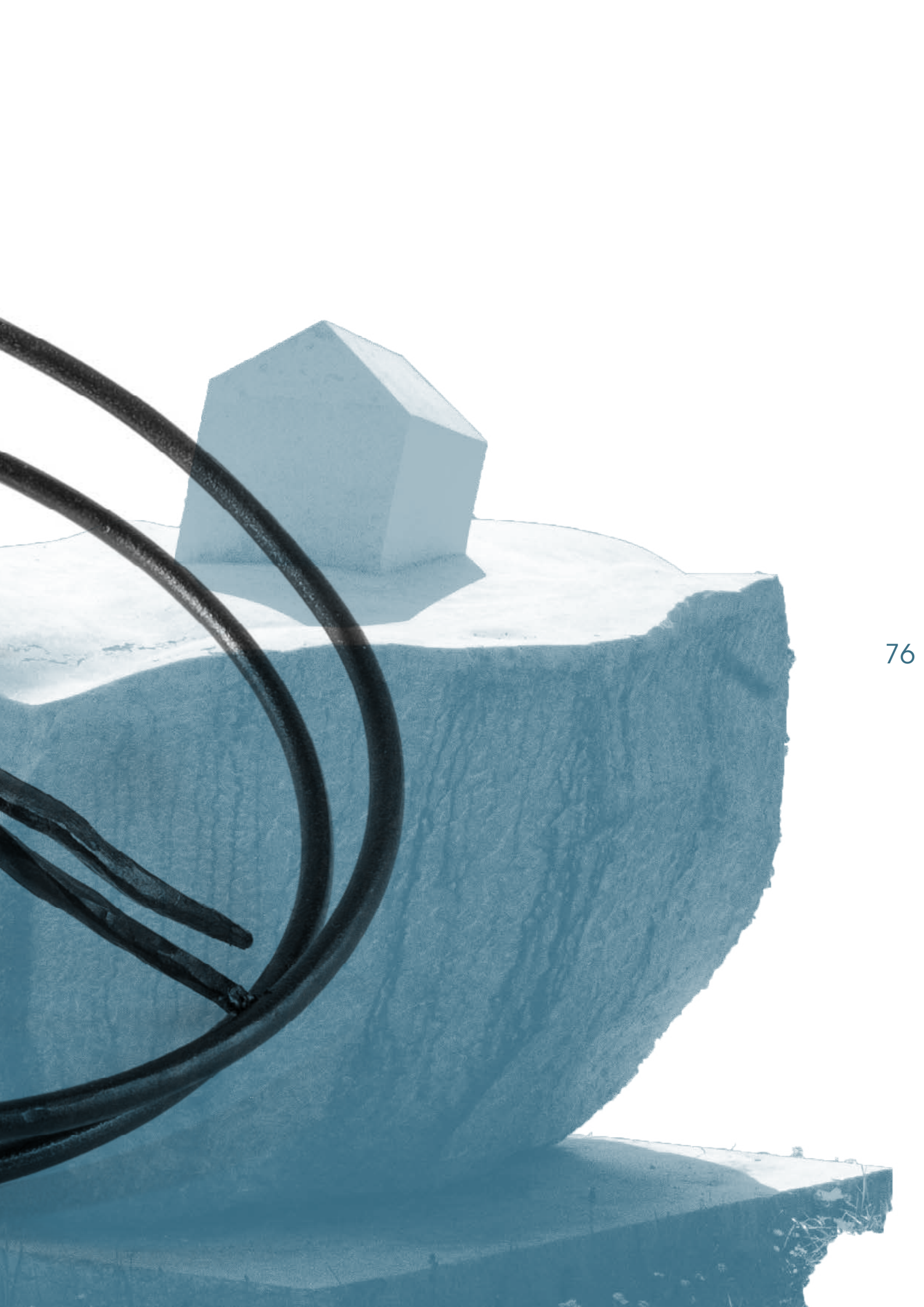

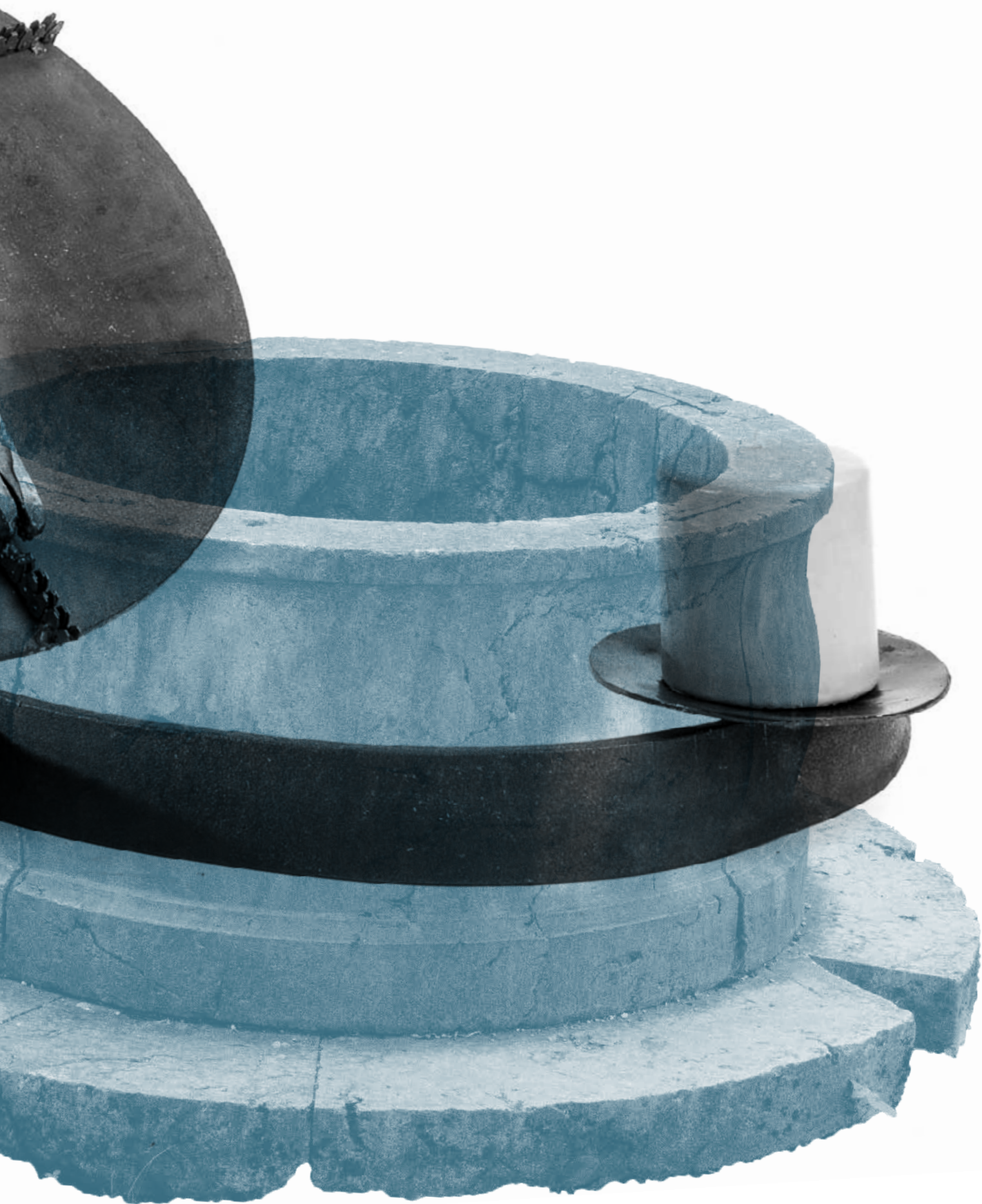

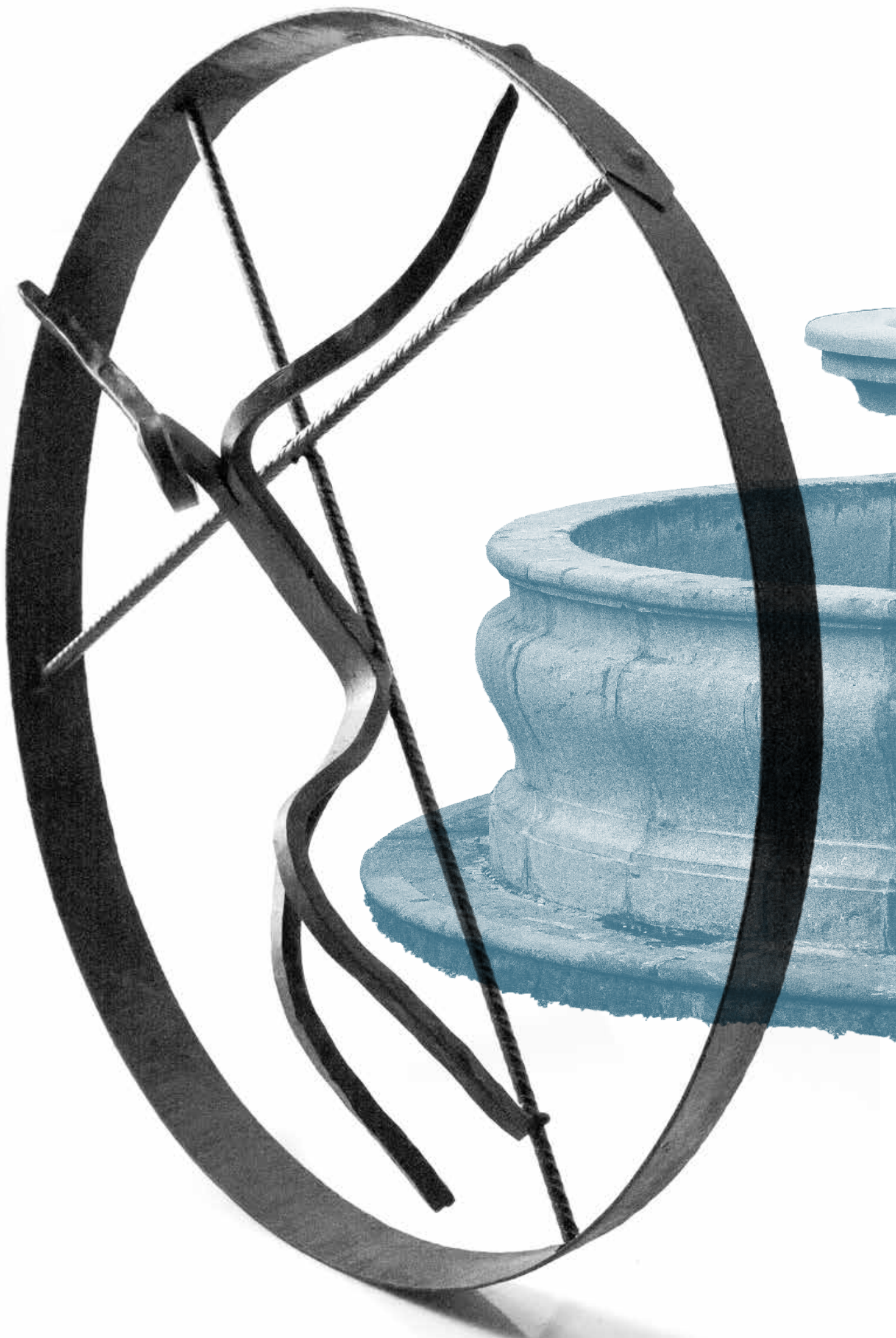

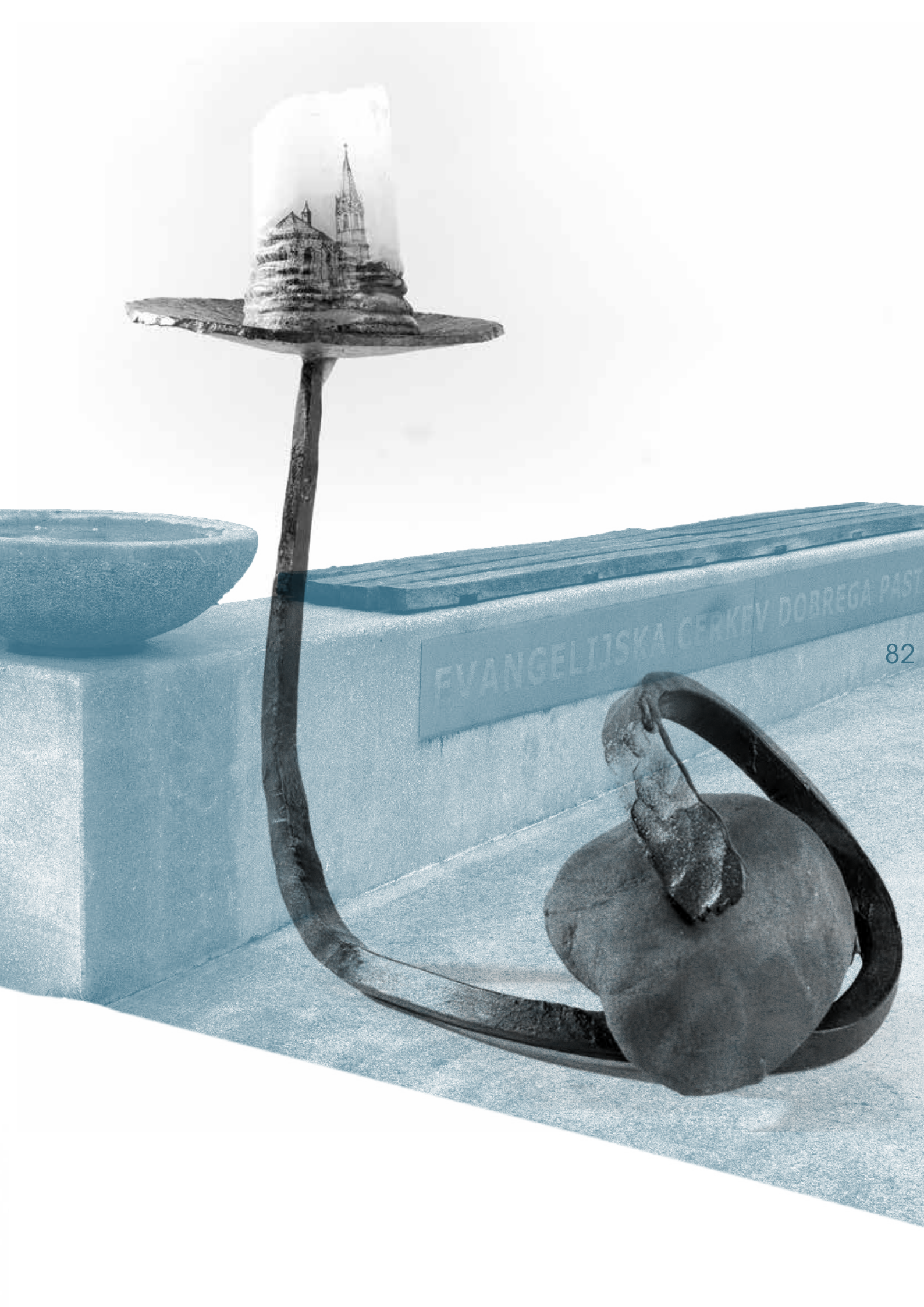

EVANGELIJSKA CERKEV DOBREGA PAST

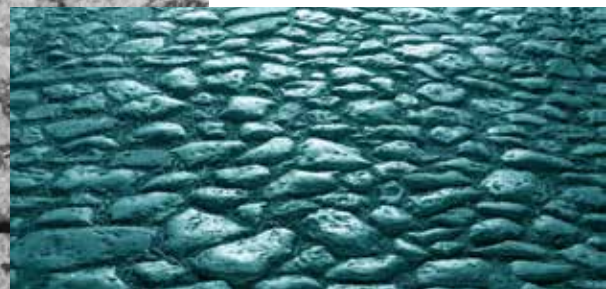
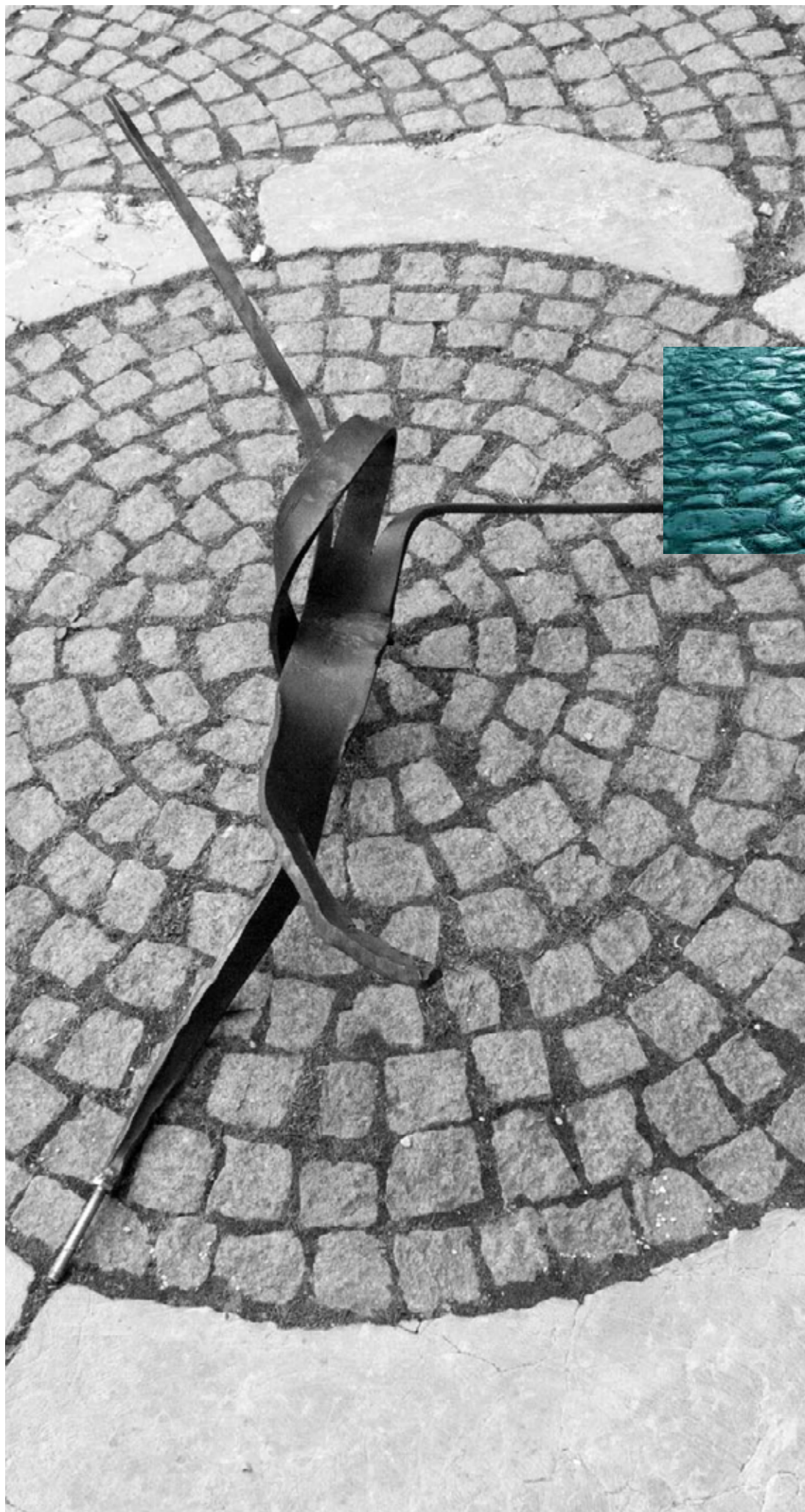

ODMEV TIŠINE

Milček Komelj

V SRČNEM OGNJU ROJENE OBLIKE ZMAGOVITEGA ŽIVLJENJA

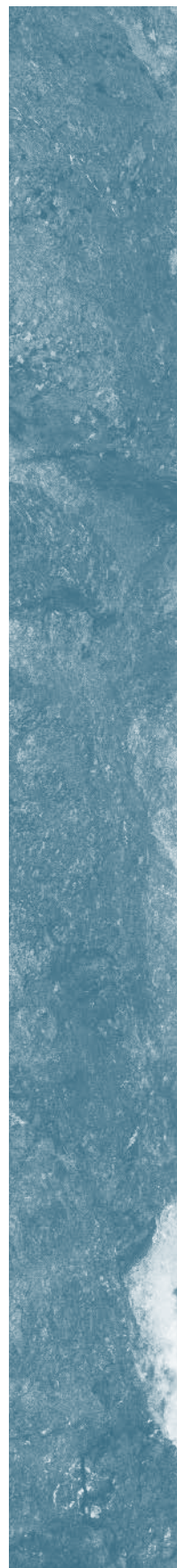

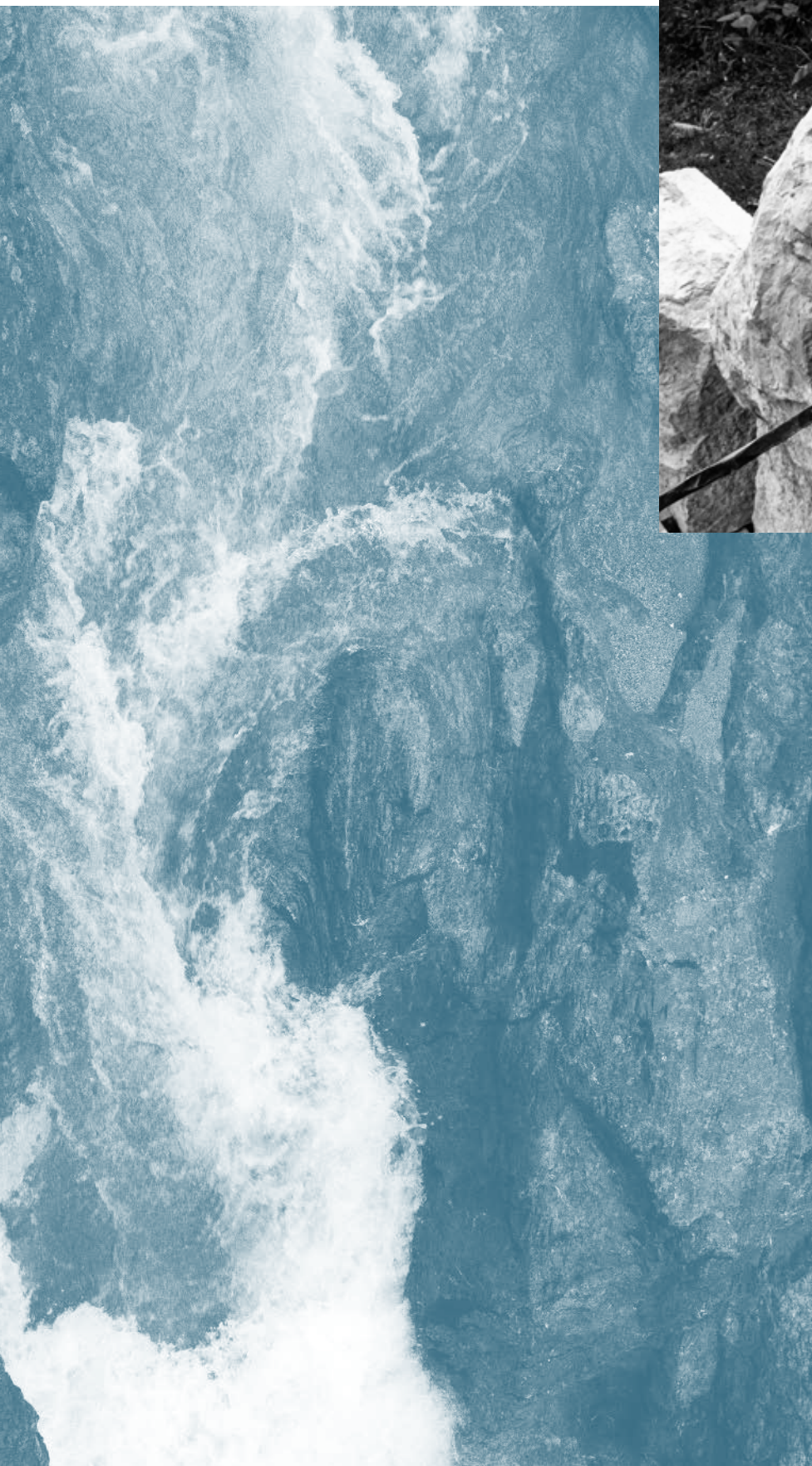
Kartuzijanski brat Janez Hollenstein svoje molitvene meditacije, usmerjene k stiku z Bogom, v tišini med zidovi pletrske kartuzije preleva v likovno ustvarjalnost. Iz odsluženih ali odpadnih kovinskih elementov, zlasti zavrženih ograj, železnih sodarskih obročev

in podobnega gradiva preusmerja trdo materijo v duhovna obzorja ter jo s svojim kovanjem oživilja in dematerializira. Svojo zazrtost k nebu kuje s krotenjem kovinskih elementov kot pravcati meniški kovač duhovnega življenja; za to ga je usposabljal že osnovna šola, v kateri je bil poudarek na umetnostnih obrteh, in pozneje tudi klasična gimnazija, kjer je bil velik del izobraževanja posvečen umetnosti.

S preoblikovanjem v lahkotno transparentno formo Hollenstein kovinsko materijo spreminja v simbolno izrazilo in utelešeno idejo, katere bistvo je zajeto v vzgonu kvišku, pogosto vzvalovljenem s plesno mehko. Nemir duha v njej je izenačen s principom rasti ali gibkim plamenenjem, ukročenim v ognjeno prekaljenih kovinskih trakovih, ki – uokvirjeni v krožnih formah popolnosti – zaobjemajo notranji prostor ali se v svojem rastju razpirajo navzven. Pod menihovim kladivom se ti okrogli ali ploščati trakovi kot rastlinske lovke voljno uvijajo in v svoji dinamiki izoblikujejo v organizme, v katerih je vse podrejeno kipenju ali zanosu, ki se zaokroža v aluzivne prizore ali abstraktna znamenja. Upogljivi železni trak se izrisuje, vozlasto pretika in prepogiba kot avtorjeva rokapisna pisava, skozi katero se izraža zagon njegovega religioznega hrepenenja in ustvarjalne misli. Zato je njegova kovinska kiparska risba nenehno dinamična in voljna, v tej voljnosti pa dosledno elegantna, brez rezkih ostrin, in harmonično usklajena, asketska, a obenem z ritmičnostjo svojih poganjkov in razpetostjo v vse smeri tudi izrazno razigrana in sproščena.

Vitalni vzgon, ki jo poganja, je dojet kot izvorno načelo, prav kot naravna rast in gibanje živih bitij. V tem duhu je umetnik predsedniku kulturnega društva Zgovorna tišina Zvonetu Pelku nekoč omenil, da sta najčistejši obliki v naravi travniška bilka in gibka forma kače. Močvirsko travniško bilko, ki se dviga kvišku nezadržno kot priostrena sulica, je s sunkovitim zamahom priklical iz železne osnove že v enem zgodnjih del; zvijajoča se kača pa je v njegovem kiparstvu s svojo živostjo hkrati abstraktna in pogosta aluzivna oblika iz narave; a je tudi ta v svojem vzgonu v povezavi z ritualnimi plesalci dvignjena od zemeljskih tal in se v dialogu ritmično usklajenih oblik lahko dviga celo iz oblike srca. Ustvarjalcu seveda ne pomeni zla, ki ga zaznamuje biblijska kača, marveč je prej arhetipsko mitično bitje, ki predpostavlja kvečjemu sakralen pomen, kot v starodavnih orientalskih kulturah ali v moderni umetnosti pri slikarju Janezu Berniku. Sicer pa se Hollensteinu vse te kačaste oblike mehko prepletajo, upogibajo in pretikajo v mehkih volih ali se v znamenju zanosa ali spirale, v skladu z avtorjevim prepričanjem, da ni pot k Bogu nikoli premočrtna, ovinkasto vzpenjajo okrog vertikalne osi. Ta umetniku s svojim zagonom proti nebu simbolizira vstajenje ali vsaj smer in zanos duhovne rasti; oblike pa mu lahko rastejo tudi iz nosilnih krožnic, se v objemu kozmičnih obročev s svojimi povezujočimi se izrastki srečujejo kot razprostrte roke akrobatov na nevidnem trapezu ali se prepletejo v simbolno podobo Križanega, prav tako zaobjetega v nimb krožne forme, ki lahko zaznamuje tudi Sveto Trojico. Krožne forme so ponekod kot vrtljiva kolesa Sonca s plamenasto vzvalovanimi žarki na obodu; v ples oblik, ki se nenehno upogibajo in prepletajo, se zaganjajo v globino prostranstva ali se z izproženimi telesi iztegujejo druga k drugi, je vključen celo plesni dialog legendarnega ustvarjalnega para Pina in Pie Mlakar, umetnikov, ki sta v plesu dojela medij, skozi katerega sta lahko izrazila vzgon duha, zajet v gibanju telesa, ki skuša premagati težnost in se odlepiti od zemeljskih tal. Ob eni izmed plesnih kompozicij pa je umetnik v skladu s svojim kulturnim poreklom v prostoru med nebesnimi obroči odkril spomin na ples renskih nimf.

Na svoj način sta tudi slovnost in umetnost za življenje Cerkve zelo važna stvar. Izražati namreč skušata posebnosti človekove narave, njegova vprašanja in njegove skušnje v prizadevanju za spoznavanje in spopolnjevanje samega sebe in sveta. (CS 62.3)

Meniha v klavstru pri izpolnjevanju poklicnih dolžnosti obvezuje Božji zakon dela; izogiba se brezdelnosti, ki je po mnenju starih mojstrov sovražnica duše. (PK 5.1)

Hollensteinov skulpturalni oblikovni način je optično zajet v kroženju in vzgonu rasti kot gibanju življenja, izraženega v mehkem prepogibanju, ne razlamljanju ali plastičnem dodajanju ali odvzemanju telesne kiparske gmote ali materialne teže. Umetnik v skladu s svojo idejno zamislijo upogiba železne trakove ali palice med kovanjem žarečega železa s kladivom svojega ustvarjalnega navdiha kot duhovni stvaritelj, ki vse posveča misli o Božji navzočnosti in hrepenenju po Bogu, zato s svojimi rokami ne glede na težo kovaškega dela vse oživlja v kipečo breztežnost in sproščeno lahkotnost, ki je zanj videti naravna kot poganjanje rastlin. Četudi temelji na linearni konstrukciji, njegova umetnost ni ostroroba, oglato arhitektonsko grajena in mehanično sestavljena, marveč je v svoji tekoči sklenjenosti do kraja muzikalno spevna, kajti njen priklicevalec je do kraja predan zazrtosti v zagon duha.

Ples skovanih likovnih oblik je za kiparja očitno tempeljski, če ne že kar iniciacijski obred. Vse njegove krhke, a odločne linije v duhovnem ambientu namreč tako plešejo, se gibljejo, rastejo iz duhovnega središča kot napeti listi agav in se prepletajo, da postajajo (ali so vsaj videti) organsko žive. Vsak njihov pregib ohranja svoj notranji smisel, usklajen s celoto oziroma njeno idejo; v tem zaobsežena ubranost pa je kozmično harmonična, ne prazno krasilna in kakorkoli všečna, marveč posvečena, tako kot je v očeh pristnega kartuzijanskega meniha posvečeno celotno Bogu predano življenje.

Še več, iz vere vemo, da se človek z delom, darovanim Bogu, združuje s samim odrešilnim delom Jezusa Kristusa, ki je dal delu vzvišeno dostojanstvo, ko je v Nazaretu delal s svojimi lastnimi rokami. (CS 67.2)

Hollensteinova umetnost je v svojih docela jasnih formah izrazito čista, spiritualna in simbolična, tudi ko je ponekod hkrati uporabna, tako kot so uporabni njegovi svečniki; a je tudi v taki funkciji posvečeno obredna, primerna tudi za postavitev na podstavek oltarne menze. Take so med konkretnije izoblikovanimi motivi tudi roke, dvignjene v molitvi s prsti kot rastlinskimi listi, kakršne je, izoblikovane sicer povsem drugače in v marmorju, Auguste Rodin imenoval Katedrala, pri bratu Janezu Hollensteinu pa je lahko mednje kot na molitveni podstavek nameščen celo antifonarij.

V tako živeti Hollensteinovi umetnosti ni pravič sladke devocionalnosti in ničesar historično konvencionalnega, marveč je abstraktno modernistična, v izhodišču transcendentarno usmerjena in pristno čista kot srednjeveška kartuzijanska arhitektura, ki ji narekuje konstrukcijo zagon v duhovnost. Vanjo sta zajeta zven in harmonija, docela predana vzgibom duhovnega impulza, in zato lahko dojemamo v njej kar najbolj naraven način kiparjevega izrekanja njegove ustvarjalne molitve. Tako pa jo doživlja tudi sam umetnik. V lapidarnem zapisu Menih in delo nam izrecno pojasnjuje, da je v življenju redovnika tudi čas dela samo »nadaljevanje molitvene drže, nadaljevanje liturgije«. V knjigi Zgovorna tišina pa navaja, da skušajo tudi kartuzijanska Pravila »gledati na delo kot na podaljšano liturgijo in kult, kjer morajo biti vsi odnosi prežeti s spoštljivostjo«, in da je v znamenju redovniškega creda Ora et labora delo »integralni del menihovega molitvenega življenja«, menih pa kot homo faber »ne išče najprej uresničevanja samega sebe z ustvarjalnostjo in tudi ne duševnega ravnovesja, čeprav je že Kasijan uvidel to možnost in celo potrebo pri samotarju, pač pa neko obliko molitve.« »Delo je postalo integralni del menihovega molitvenega življenja« in Hollensteinovi kipi so postali za avtorja oblike molitve.

Kartuzijan, ki mu je meniško delo »služenje, ne pa uveljavljanje samega sebe«, z njimi poveljuje ustvarjalno moč svojega Stvarnika; v njegovi lastni moči, s katero živo upogiba svojo kovino, pa lahko v zunajkartuzijanskem kontekstu, v katerem se nam na razstavi predstavlja, prepoznavamo tudi avtorjevo človeško ustvarjalnost, dojeta kot umetnost.

Pater Janez Hollenstein, nekdANJI prior pletrskega samostana, v njej svoje molitve in vizije navzven vidno in navznoter globoko občuteno potrjuje z neutrudnim oživljanjem zvenceh kovinskih linij, s katerimi v vesoljni prostor zarisuje in prepeva svoj srčni Te Deum.

BOŽJI VRTNAR

V notranjost, v zunanjost človeškega žitja
sadi meniški brat kipe – sadove narave.
Iz samostanskih sten poganjajo živa bitja
in rastejo ob zidovih med zelene trave.

Križani s plamtečo gesto vabi navzgor k Bogu
in se v vse nežno vpleta s krožnimi loki.
Oživlja zidove, živeč v kozmičnem krogu,
zveneč z naravo pod nebesnimi oboki.

ODMEV TIŠINE

Prijateljska povezanost z Bogom pa srca ne utesnjuje. Nasprotno, širi ga in usposablja, da v Bogu prijazno sprejema skrbi in tegobe sveta ter važne zadeve Cerkve. (PK 6.6)

r a z s t a v a

ODMEV TIŠINE

VZPENJANJE VSTAJENJE RAZSVETLJENJE

Galerija KRKA, Novo mesto

KUD Krka

kurator Mitja Pelko

junij, julij, avgust 2017

Galerija Staneta Kregarja, Ljubljana

Zavod Sv. Stanislava

kuratorka Bernarda Podlipnik

september, 2017

Kulturni center Primoža Trubarja, Šentjernej

Občina Šentjernej

kuratorka Elizabeta Kušljan Gegič

april, 2018

108

PROGRAM NA OTVORITVAH

Zvone Pelko - koncept postavive

Milček Komelj - likovna recenzija in uvodna pesnitev

Katarina Šter in vokalna skupina **insula memoriae**

Gregorijanski koral

PRIPRAVA in POSTAVITEV V PROSTOR

Tadej Žugman

Blaž Jamšek

Jože Simončič

Zvone Pelko

ODMEV TIŠINE

IZDAJATELJ

Kulturno društvo Zgovorna tišina

VSEBINSKA in OBLIKOVALSKA ZASNOVA

Zvone Pelko

BESEDILA

br. Janez Hollenstein

Milček Komelj

Zvone Pelko

POEZIJA

Milček Komelj

JEZIKOVNI PREGLED

Nada Šumi

PREVOD V ANGLEŠČINO

Jason Blake

Nada Marija Grošelj (poezija)

TERENSKA FOTOGRAFIJA

Zvone Pelko

STUDIJSKA FOTOGRAFIJA in

RAČUNALNIŠKA PRIPRAVA PO STRANEH

Blaž Jamšek

TISK in VEZAVA

Tiskarna Flaksy, Ljubljana

marec, 2018

Postavitev in tisk
so omogočili

...

